

remitterats till den s. k. landsstats-komitén, som i sitt betänkande af den 13 Oktober 1875 ytterligare utarbetat förslag till förordning i ämnet. Öfver detta sistnämnda, hvars 5 § upptager bestämmelser i samma syfte som motionärens förslag, har Kongl. Kammarrättens utlåtande inforrats, hvilket dock först kan meddelas sedan frågan om landsstatens omreglering blifvit afgjord.

Då således ärendet är under vederbörande myndigheters behandling, får Utskottet föreslå,

att motionen ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 Februari 1879.

På Utskottets vägnar:

J. T. BECK-FRIIS.

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 17 Febr. 1879, kl. 12 midd.

*Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3,
angående underdånig skrifvelse om tillämpning jemväl å
krononybyggen af gällande stadganden rörande upplåtelse
af åborätt till kronohemman.*

Uti en inom Andra Kammarerna till detta Utskott remitterad motion (N:o 21) har Herr *Grape* hemställt, att Riksdagen i underdånig skrifvelse skulle anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande huruvida ej

stadgandet i Kongl. kungörelsen den 8 Maj 1863, i hvad den rörer upplåtelse af åborätt till kronohemman, äfven bör å kronony bygge tillämpas.

Till utredande af denna fråga får Utskottet andraga följande:

Regering och Riksdag hafva med lofvärd omtanka sökt befordra landets uppodling och bebyggande och derföre också fastställt bestämmelser i ändamål att skydda dem, som upptaga nybyggen samt tillförsäkra dem och deras efterkommande beständig besittning af åborätten först å nybygget och, sedan detta ingått i skatt, äfven å kronohemmanet. Det har derföre varit stadgadt, att om en innehafvare af åborätten å en kronolägenhet öfverlät denna till annan man, d. v. s. sålde sin lägenhet, skulle hans äldste son eller närmaste skyldeman ega utan lösen återbördas densamma. Här liksom i många andra dylika fall visade dock erfarenheten, att det hvarmed man afsett en fördel och nytta för innehafvaren och hans lägenhet var till olägenhet och skada. Utan afseende på om han dertill var duglig eller icke, skulle äldste sonen vara sjelfskrifven att inträda i fadrens rättigheter. Han ensam, äfven om han strax efter det han blifvit arbetsför lemnat hemmet att upparbetas af föräldrar och syskon, skulle ärfva grund och gård; blott af lösegendomen, i fall en sådan fans, delar han med sig åt sina samarfva, hvilka derföre också hade ringa intresse af att lägenheten upparbetades. Ingen kredit kunde heller lägenhetsinnehafvaren få, enär hans enda hufvudsakliga tillgång var oförytterlig. Blef han, genom olyckshändelse, sjukdom eller ålderdomssvaghet, urståndsatt att häfda sin jord och betala utskylderna derför, kunde han icke sälja åborätten och sålunda få någon ersättning för det arbete och den kostnad han derå nedlagt, utan måste qvarstå till dess åborätten honom frändömdes till följd af vanhäfd och bristande utskylder.

Dessa med flera olägenheter, äfvensom de anledningar till svek, be-
drägeri och processer med ty åtföljande demoralisation, hvartill föreskrif-
terna om börd i Kammarkollegii skrifvelse den 29 Februari 1808 gifvit
upphof, hafva föranledt statsmakterna att förändra ifrågavarande lagstift-
ning, och Kongl. kungörelsen den 8 Maj 1863 stadgar derföre:

«att den, till hvilken åborätt å kronohemman blifvit af amman upp-
låten, skall, vid derom, enligt nådiga brefvet den 5 Februari 1808 och
Kammarkollegii derpå grundade kungörelse den 29 i samma månad,
skeende anmälan hos Vår Befallningshafvande, tillika uppgifva och med
företeende af öfverlåtelsehandlingen styrka beloppet af den löseskilling,
som för öfverlåtelsen kan vara betingad; — — — att företrädesrätt till
hemmanets besittning — — — skall — — — vara inskränkt till syskone-

barn eller dem som i lika led med dem äro; samt att den, som på grund af sådan skyldskap sig inom förelagd tid anmäler till hemmanets besittning, skall dervid hos Vår Befallningshafvande dels nedsätta löseskillingsbeloppet, hvilket, i händelse hemmanet honom tillerkännes, skall till afträdaren utbetalas, sedan denne, om så yrkas, inför domstol edeligen styrkt, att han på god tro så tingat och betalt, som öfverlåtelsehandlingen innehåller, dels ock ställa vederhäftig borgen för den ersättning, som för nödig och nyttig å hemmanet under tiden nedlagd förbättring skall varda afträdaren tillerkänd.»

Kongl. Kammarkollegii skrifvelse den 7 Juli 1876 förklarar emellertid, att nyssnämnda Kongl. kungörelse af den 8 Maj 1863 icke eger tillämpning å krononybyggen. Åborätten å nybyggen är dock i allo den samma som å kronohemman och alla de åberopade olägenheter, som föranledt nyssnämnda Kongl. kungörelse qvarstå för nybyggare och nybyggen. Utskottet, som helst såge att åborätten ärfdes såsom all annan efterlemnad tillgång och att bördsrätt äfven till kronolägenheter upphörde, för anlåtes derföre, enär genom bifall till motionärens förslag de anmärkta olägenheterna kunde till stor del afhjelpas, föreslå

att Riksdagen för sin del beslutar och genom skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. kungörelsen af den 8 Maj 1863, i hvad den rör upplåtelse af åborätt till kronohemman, äfven bör tillämpas å krononybyggen.

Stockholm den 17 Februari 1879.

På Utskottets vägnar:

J. T. BECK-FRIIS.